

บทที่ 3

แนวคิด ทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษา

ในการศึกษารั้วนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นของ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เฉพาะที่เกี่ยวกับ ภาษีบำรุงท้องถิ่น ภาษี โรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ซึ่งได้กำหนดขอบเขต ทฤษฎี ที่ใช้เป็นกรอบในการกำหนดสมมติฐานการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการภาษีอากรที่ดี
2. ทฤษฎีภาระภาษีอากร (Tax Incidence Theory)
3. หลักการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องถิ่น และ ภาษีป้าย

แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการภาษีอากรที่ดี

แนวคิด ADAM SMITH นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้วางหลักการเกี่ยวกับภาษีอากรที่ดีมีหลักการ 4 ข้อ (พินิต ชีรภาพวงศ์, 2543 : 53) ดังนี้

1. ความเท่าเทียมกัน (Equity) หรือความเป็นธรรม (Fairness) หลักการนี้ ควรจะเป็นหลักพื้นฐานในการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ หรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับภาษีอากรเพื่อใช้บังคับแก่ทุกคนในสังคมเดียวกันโดยทั่วไป เนื่องจากทุกคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน ควรถือใช้กฎระเบียบเดียวกัน และควรได้รับสิทธิต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมในทุก ๆ ส่วนโดยเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการสร้างความสมัครใจให้กับทุกคนในสังคมที่จะเสียภาษีอากรอย่างถูกต้อง

2. ความแน่นอน (Certainty) ระบบภาษีที่ดีนั้นต้องอยู่ในรูปกฎหมายที่มีความชัดเจนมีความแน่นอนไม่ปล่อยอำนาจในการกำหนดหน้าที่และภาระภาษีให้อยู่ในดุลพินิจเจ้าพนักงานมากเกินไป จนเกิดสิ่งที่เรียกว่า “ การบังคับตามใจชอบ ” ของเจ้าพนักงานภาษี (Arbitrariness) ที่สำคัญความแน่นอนของกฎหมายภาษีหมายถึงผู้เสียภาษีคนหนึ่งจะต้องได้รับความมั่นใจว่า “ ผู้เสียภาษีคนอื่น ๆ ” ก็ต้องเสียภาษีภายใต้กฎเกณฑ์แบบเดียวกับตนด้วย นอกจากนี้ความแน่นอนของกฎหมายภาษี หมายถึง การที่ผู้เสียภาษีสมควรที่จะรู้แน่นอนชัดแจ้งถึงภาระภาษีที่ตนจะต้องเสียเพื่อที่จะสามารถวางแผนธุรกิจของตนล่วงหน้าได้เพราะภาษีถือเป็นต้นทุนในการทำธุรกิจประเภทหนึ่ง

การขาดความแน่นอนและชัดเจนของระบบภาษีจะเกิดผลกระทบที่เป็นข้อเสียต่อเจ้าพนักงานภาษีมักกว่าต่อผู้เสียภาษีทั้งนี้เป็นผลกระทบในแง่การขาดความคงที่ในการจัดเก็บ

(Uncertainty of Tax Collection) เพราะผู้เสียภาษีจะพากันหลบเลี่ยงเมื่อมีช่องทาง ผลก็คือจำนวนภาษีที่จัดเก็บได้จะไม่คงที่ตามไปด้วย

3. ความสะดวกและไม่ยุ่งยากต่อการชำระภาษีของผู้เสียภาษี (Simplicity) ระบบภาษีอากรที่ดีจะมีความสะดวกและง่ายในการชำระภาษีของผู้เสียภาษี (Convenience of Payment) หมายถึง ความง่ายที่จะเข้าใจข้อกำหนด ดังนั้นระบบภาษีที่ดีจำเป็นต้องง่ายต่อการเข้าใจและอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียภาษี ไม่สร้างความลำบากหรือยุ่งยากกับผู้เสียภาษี เพราะเป็นหลักที่เพิ่มความสนใจ หรือความเต็มใจของผู้เสียภาษีในการเสียภาษีอย่างถูกต้อง

4. ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ความมีประสิทธิภาพของระบบภาษีแบ่งออกได้เป็นสองกรณีคือ

4.1 ความมีประสิทธิภาพในแง่ต้นทุนของการจัดเก็บภาษี ซึ่งหมายถึงค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บของระบบภาษีดังกล่าว ควรจะต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ คำว่า “ค่าใช้จ่ายต่ำ” ในกรณีนี้ไม่ได้เป็นการคำนึงจากมุมมองของเจ้าพนักงานสรรพากรด้านเดียว แต่ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นของผู้เสียภาษีในการเตรียมการและชำระภาษีที่อาจจะเกิดขึ้นจากกรณีผู้เสียภาษีมีข้อโต้แย้งในภาระภาษีและนำกรณีของตนขึ้นสู้กับเจ้าพนักงานภาษีในศาลด้วย

4.2 ความมีประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐศาสตร์ หมายความว่า ระบบภาษีควรสร้างโอกาสที่เท่าเทียม (Neutrality) ต่อกันระหว่างผู้เสียภาษีและไม่สร้างผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้เสียภาษี (Taxpayer's Behavior)

ในปัจจุบัน มีผู้ที่เพิ่มเติมหลักการที่ห้าเข้าไปคือ ระบบภาษีที่ดีนั้น ควรต้องมีความสอดคล้องและสามารถสนับสนุนการแข่งขันในเชิงเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ (International Competitiveness) ภายใต้ระบบเศรษฐกิจโลกสมัยใหม่ด้วย (Trends in Globalization) การเกิดและการแพร่หลายของบริษัทข้ามชาติที่เชื่อมโยงเรื่องราวการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศให้ใกล้ชิดกันที่เรียกว่า (Globalization) การเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยีธุรกรรมการเงิน ระหว่างประเทศ หลักการนี้เป็นแนวคิดใหม่ที่เชื่อมความรู้ทางระบบภาษีและมุมมองของเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศเข้าด้วยกัน

วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษี

การจัดเก็บภาษีอากรมีวัตถุประสงค์หลายประการ วัตถุประสงค์หลักคือ การหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐและการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากรมีดังนี้ (รองศาสตราจารย์สมคิด บางโม, 2544 : 16)

1. เพื่อหารายได้มาใช้จ่าย ในกิจการของรัฐ กิจการส่วนใหญ่ของรัฐเป็นกิจการเพื่อส่วนรวม เช่น ความมั่นคง ความปลอดภัย การศึกษา กิจการสาธารณสุขไปโลกต่าง ๆ เป็นต้น
2. เพื่อควบคุมหรือส่งเสริมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ รัฐบาลสามารถใช้ระบบภาษีอากรควบคุมการบริโภค การผลิต หรือวิธีการดำเนินการทางธุรกิจบางชนิดมิให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจส่วนรวมได้ เช่น ไม่ต้องการให้ประชาชนบริโภคสุรา บุหรี่ ก็เก็บภาษีสินค้าเหล่านี้ในอัตราสูง เป็นต้น
3. เพื่อการกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม นอกจากรัฐบาลจะใช้มาตรการด้านรายจ่าย เช่น การอุดหนุน การโอนเงินต่าง ๆ แล้ว การจัดเก็บภาษียังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกระจายรายได้ด้วย เช่น ใช้วิธีอัตราภาษีก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นต้น
4. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การรักษาสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านราคาสินค้า และการจ้างงาน เป็นเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น การป้องกันภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลก็เพิ่มภาษีต่าง ๆ ให้สูงขึ้นเพื่อลดการใช้จ่าย ในยามเศรษฐกิจตกต่ำ คนว่างงานมาก รัฐบาลอาจลดภาษีต่าง ๆ ลง เพื่อกระตุ้นให้มีการบริโภคและการลงทุนมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้มีการจ้างงานมากขึ้น

ทฤษฎีภาระภาษีอากร (Tax Incidence Theory)

การแบ่งประเภทของภาษีมียหลายวิธี แต่วิธีที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่คือ วิธีการผลัดภาระภาษี ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเภทคือ (ดร.สมชัย ฤชุพันธุ์, 2542 : 22)

ภาษีทางตรง หมายถึง ภาษีที่เมื่อเก็บภาษีแล้วผู้เสียภาษีไม่สามารถผลัดภาระภาษีไปให้ผู้ใดได้อีก ผู้เสียภาษีจำเป็นต้องรับภาระภาษีนั่นไว้เอง ตัวอย่างภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ภาษีการใช้จ่าย (Expenditure Tax) ภาษีการประกันสังคม (Social Security Tax) ภาษีผลได้จากทุน (Capital Gains Tax) ภาษีกองมรดก (Estate Tax) ภาษีการรับมรดก (Inheritance Tax) ภาษีการให้ (Gift Tax) และภาษีทรัพย์สิน (Property Tax) เป็นต้น

ภาษีทางอ้อม หมายถึง ภาษีที่ผู้เสียภาษีไม่จำเป็นต้องรับภาระภาษีไว้เอง กล่าวคือ ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ ตัวอย่างของภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีการนำเข้า ภาษีการส่งออก ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรเสตมป์ และอากรมหรศพ เป็นต้น

ภาษีทางตรงกับภาษีทางอ้อม มีความแตกต่างกันอยู่ 3 ประการ คือ

1. ภาษีทางตรงผลักภาระภาษีไม่ได้ ภาษีทางอ้อมผลักภาระได้
2. ภาษีทางอ้อมมีผลทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น แต่ภาษีทางตรงไม่ทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น แต่กลับจะทำให้ราคาสินค้าลดลงเสียอีก เพราะการเก็บภาษีทางตรงเป็นการโอนอำนาจซื้อออกจากภาคเอกชน ทำให้การแข่งขันในการซื้อสินค้ามีน้อยลง
3. ภาษีทางอ้อมจัดเก็บง่ายเพราะจำนวนผู้เสียภาษีน้อย และผู้เสียภาษีไม่ต้องรับภาระภาษีเองสามารถผลักภาษีไปได้จึงไม่มีปัญหาจากการถูกเก็บภาษี ส่วนภาษีทางตรงเก็บยากกว่าภาษีทางอ้อมเพราะจำนวนผู้เสียภาษีมามากและผู้เสียภาษีต้องรับภาระภาษีเอง จะผลักภาระไปให้ใครไม่ได้ จึงมีปัญหามาจากการถูกเก็บภาษีและไม่อยากเสียภาษี

แนวความคิดในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น

การจัดรูปองค์การบริหารของราชการไทยมีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบราชการแผ่นดิน ซึ่งได้แบ่งการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วนคือ (ผศ. วราภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ และสุพจน์ ไพบูลย์, 2542 : 332)

1. การบริหารราชการส่วนกลาง เป็นศูนย์กลางของอำนาจปกครองประเทศซึ่งรวมอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง และกรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีฐานะเป็นกรม
2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค เป็นการแบ่งอำนาจจากศูนย์กลางออกไปทำการยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ประกอบด้วย จังหวัด อำเภอ และรวมถึง กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองที่ 1475
3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจทางการบริหารจากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคออกไปเพื่อให้ท้องถิ่นมีอิสระในการดำเนินกิจการของตนเอง โดยมีอยู่ทั้งหมด 6 รูปแบบคือ

3.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.2 เทศบาล ซึ่งมีอยู่ 3 รูปแบบคือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล

3.3 สุขาภิบาล

3.4 กรุงเทพมหานคร

3.5 เมืองพัทยา

3.6 องค์การบริหารส่วนตำบล

เพื่อให้องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเหล่านี้สามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ภายในท้องถิ่นของตนได้อย่างอิสระ เพื่อเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างจริงจัง มีกฎหมายหลายฉบับที่ให้อำนาจแก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 รูปแบบดังกล่าว จัดเก็บรายได้เป็นของตนเอง ในรูปของภาษีท้องถิ่นและรายได้ เช่น ภาษีบำรุงท้องถิ่น ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และค่าบริการต่าง ๆ ทำให้ท้องถิ่นมีรายได้เป็นของตนเองนอกเหนือจากรายรับที่มาจากภาษีการขายสินค้าหรือบริการ

ภาษีท้องถิ่น (Local tax) หมายถึง เงินที่องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเรียกเก็บจากประชาชน ซึ่งมีทรัพย์สินอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการบำรุงและพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดเก็บในรูปของภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่และภาษีป้าย

หลักการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน

การจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (วิรากานต์ ห่วงรัญษ์, 2546:48) เป็นภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนและที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น กับที่ดินที่ติดต่อกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น

ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง และที่ดินซึ่งติดต่อกับโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างนั้น และในปีที่ผ่านมาได้มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น เช่น ให้เช่า ใช้เป็นที่ทำการค้า ที่ไว้สินค้า ที่ประกอบอุตสาหกรรม ให้ญาติ มารดา บุตร หรือผู้อื่นอาศัย หรือใช้ประกอบกิจการอื่น ๆ เพื่อหารายได้ และไม่เข้าข่ายยกเว้นตามกฎหมาย ทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือนและที่ดินคือ เจ้าของทรัพย์สิน ในกรณีเจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างและเจ้าของที่ดินเป็นคนละคน เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีทรัพย์สินนั้นทั้งหมด

ภาษีโรงเรือนและที่ดินนั้นต้องเสียภาษีปีละครั้ง โดยเสียที่ศาลาว่าการ กรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานเขต สำนักงานเทศบาล สำนักงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือที่ว่าการอำเภอ แล้วแต่ว่าทรัพย์สินตั้งอยู่ที่ใด

ถ้าตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครต้องเสียที่ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานครหรือสำนักงานเขต ถ้าตั้งอยู่ในเขตเทศบาลต้องเสียที่สำนักงานเทศบาล ถ้าตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องเสียที่สำนักงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การเสียภาษีดังกล่าวเริ่มต้นเมื่อประกาศของ กรุงเทพมหานคร เทศบาล หรืออำเภอแล้วแต่กรณี ให้ไปปรับแบบพิมพ์ ภ.ร.ด. 2 โดยจะประกาศภายในเดือนเมษายนของทุกปี ซึ่งประกาศนี้จะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาและในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต สำนักงานเทศบาล หรือสำนักงานทะเบียนท้องถิ่นของเทศบาล และในท้องที่ที่มีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจะต้องประกาศ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

เมื่อมีประกาศแล้วเจ้าของจะต้องไปปรับแบบพิมพ์ ภ.ร.ด. 2 ภายในเวลาที่กำหนดไว้ แล้วกรอกรายการต่าง ๆ ลงในแบบพิมพ์นั้น เสร็จแล้วก็ส่งแบบพิมพ์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่จะคำนวณหาจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย แล้วแจ้งให้ทราบเพื่อให้ชำระภาษีภายใน 30 วัน หากได้รับแจ้งแล้วไม่ชำระภาษีจะต้องรับผิดชอบเสียเงินภาษีเพิ่มขึ้นอีก

หลักการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ตามพระราชบัญญัติ ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 (รองศาสตราจารย์ สมคิด บางโม, 2544 : 350) เป็นภาษีที่เรียกเก็บจากฐานทรัพย์สินอย่างหนึ่ง โดยจัดเก็บจากเจ้าของที่ดิน ไม่ว่าที่ดินนั้นจะทำประโยชน์หรือไม่ก็ตาม ประชาชนทุกคนที่เป็นเจ้าของที่ดินจะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่เว้นแต่มีที่ดินเพียงจำนวนเล็กน้อยเพื่ออยู่อาศัยหรือเพื่อทำกินตามที่กฎหมายกำหนดจึงจะได้รับการยกเว้น ไม่ต้องเสียภาษี

ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ คือ ที่ดิน ทั้งนี้ไม่ว่าที่ดินนั้นจะเป็นที่ดินมีโฉนด น.ส. 3 น.ส. 3 ก. โยได้สวน หรือ ส.ค. 1 และไม่ว่าที่ดินนั้นจะเป็นที่ว่างเปล่าหรือมีโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างปลูกอยู่หรือไม่ หรือใช้ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ประกอบกิจการโดยให้คนอื่นเช่าหรือทำเองก็ตาม

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ คือผู้ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคม ของปีนั้น ๆ โดย เจ้าของที่ดิน นั้นหมายถึง บุคคลหรือคณะบุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือครอบครองอยู่ในที่ดินที่ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน

เจ้าของที่ดินต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ปีละครั้งภายในเดือนเมษายนของทุกปี โดยยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท. 5) ภายในเดือนมกราคมของปีแรกที่มีการตีราคาปานกลางของที่ดิน แบบแสดงรายการนี้ใช้ได้ทุกปีในรอบระยะเวลา 4 ปีนั้น หากที่ดินอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดให้ชำระเงินภาษีต่อเจ้าพนักงานประเมิน ณ สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยเจ้าหน้าที่จะประกาศให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วันในกรณีที่เป็นเจ้าของที่ดินขึ้นใหม่หรือจำนวนที่ดินเดิมได้เปลี่ยนแปลงไป เจ้าของที่ดินจะต้องยื่นแบบแสดงรายการที่ดินใหม่ต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานเทศบาลที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่แต่ถ้าเป็นที่ดินที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล ให้แจ้งต่อองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ ภายใน 30 วันนับแต่วันที่เจ้าของที่ดินขึ้นใหม่ หรือนับแต่วันที่จำนวนเนื้อที่ดินได้มีการเปลี่ยนแปลงไป

เมื่อยื่นแบบแสดงรายการแล้วเจ้าพนักงานจะคำนวณเนื้อที่ดินและค่าภาษีตามราคาปานกลางและบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ แล้วแจ้งให้ทราบเป็นหนังสือว่าจะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ปีละเท่าใด เว้นแต่เป็นที่ดินนอกเขตเทศบาล เจ้าหน้าที่จะปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งค่าภาษีที่แจ้งให้ทราบนี้ใช้ได้ตลอด 4 ปีนับแต่ปีที่แจ้ง

หลักการจัดเก็บภาษีป้าย

การจัดเก็บภาษีป้ายตามพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 หมายถึง ป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่น เพื่อหารายได้หรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่เขียนแกะสลักหรือจารึก หรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น ตามความหมายดังกล่าวป้ายที่จะต้องเสียภาษีป้ายจะต้องเป็นป้ายที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. เป็นป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้
2. เป็นป้ายโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าป้ายนั้นจะแสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ หรือป้ายนั้นจะทำให้ปรากฏด้วยวิธีใดก็ตาม

ปกติเจ้าของป้ายมีหน้าที่เสียภาษีป้ายโดยเสียเป็นรายปี ยกเว้นป้ายที่เริ่มติดตั้งหรือแสดงในปีแรกให้เสียภาษีป้ายตั้งแต่วันเริ่มติดตั้งหรือแสดงจนถึงสิ้นปี โดยให้คิดภาษีป้ายเป็นรายงวด งวดละ 3 เดือน โดยเริ่มเสียภาษีตั้งแต่งวดที่ติดตั้งป้ายจนถึงงวดสุดท้ายของปี เจ้าของป้ายซึ่งจะต้องเสียภาษีป้ายต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป. 1) ตามแบบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

ในกรณีเจ้าของป้ายอยู่นอกประเทศให้ตัวแทนหรือผู้แทนในประเทศไทยมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายแทนเจ้าของป้าย ถ้าเจ้าของป้ายตาย เป็นคนสาบสูญ เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ให้ผู้จัดการมรดก ผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดกไม่ว่าจะเป็นทายาทหรือผู้อื่น ผู้จัดการทรัพย์สิน ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายแทนเจ้าของป้าย

ในกรณีที่เจ้าของป้ายมีป้ายที่ต้องเสียภายหลังเดือนมีนาคม แสดงป้ายใหม่แทนป้ายเดิมที่ได้เสียภาษีป้ายไปแล้ว หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขป้ายเดิมทำให้ต้องเสียภาษีป้าย หรือเสียภาษีป้ายเพิ่มขึ้นตามบัญชีอัตราภาษีป้าย ให้เจ้าของป้ายยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้ายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่มิใช่ป้ายต้องเสีย หรือแต่วันที่แสดงป้ายใหม่แทนป้ายเดิม หรือนับแต่วันที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขป้ายเดิม แล้วแต่กรณี ในกรณีที่มีการโอนป้ายผู้รับโอนต้องแจ้งรับโอนเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 30 วันนับแต่วันรับโอน มิฉะนั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 1,000 ถึง 10,000 บาท

แนวความคิดและบทความที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและบทความของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งกล่าวถึงปัญหาภาษีบำรุงท้องถิ่น สรุปได้ดังต่อไปนี้

ประจักษ์ เลิศรุ่ง (2544) ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปัญหาการปฏิบัติหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัญหาและอุปสรรค ที่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นปัญหาจาก กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของกรมสรรพากร ความกลัวต่อการรับผิดทางแพ่งและทางอาญาของเจ้าหน้าที่หากปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการหักภาษี ณ ที่จ่าย ความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล การแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการหักภาษี ณ ที่จ่าย

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา(2545:95-100) กล่าวใน เอกสารภาษีอากร ฉบับที่ 250 ประจำเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2545 ในหัวข้อ ผู้บริหารท้องถิ่นกับข้อควรรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ว่าตามบทบัญญัติว่าด้วยองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น และรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีรายได้อยู่หลายประการรวมทั้งการได้รับการจัดสรรช่วยเหลือจากรัฐ และเงินอุดหนุนจาก

รัฐบาลด้วยในส่วนดังกล่าวเป็นเรื่องที่รัฐจัดสรรและอุดหนุนให้ แต่ส่วนรายได้ในเขตพื้นที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นเรื่องที่สนับสนุนว่าให้ท้องถิ่นมีอิสระภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งจำเป็นต้องช่วยเหลือตนเองหารายได้ด้วยตนเองได้ด้วย และที่น่าศึกษาทำความเข้าใจเป็นอย่างยิ่ง คือรายได้จากภาษีส่วนท้องถิ่นซึ่งท้องถิ่นมีอำนาจจัดเก็บเป็นรายได้ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องของเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย โครงสร้าง ความไม่เข้าใจหลักการแห่งกฎหมาย ความไม่ต้องการเสียภาษี ไม่ตระหนักถึงความรับผิดชอบ ความคุ้นเคยหรือเกรงใจกันของบุคคลในท้องถิ่น กรณีเหล่านี้จำเป็นต้องทำความเข้าใจกันต่อไปโดยเน้นหลักการในกฎหมายเป็นสำคัญ

ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย เป็นภาษีที่มีความสำคัญแก่ท้องถิ่นเป็นอันมาก ท้องถิ่นควรได้ภาษีในส่วนนี้ตามเป้าหมาย สามารถนำไปพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการทำเพื่อท้องถิ่น โดยท้องถิ่นโดยแท้

การจัดเก็บภาษีท้องถิ่น กรณีภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้ายนี้อาจมีปัญหาพิพาทกันระหว่างผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีกับผู้มีหน้าที่เสียภาษี แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวได้กำหนดวิธีการยุติปัญหาไว้แล้วในชั้นของฝ่ายบริหารขององค์กร กรณีมีข้อโต้แย้งหรือจำเป็นต้องเสนอคดีสู่ศาลเพื่อยุติข้อพิพาท ดังนั้น กระบวนพิจารณาคดีในศาลหรือขั้นตอนการนำคดีไปสู่ศาลก็มีความจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจเช่นเดียวกัน ดังนั้นการดำเนินคดีในศาลภาษีอากรหรืออาจเป็นศาลปกครอง หรือศาลยุติธรรมอื่นจึงเป็นกรณีที่ต้องทำความเข้าใจเรื่องการดำเนินคดีในศาลไว้ด้วย ซึ่งก็ได้นำเรื่องดังกล่าวและบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องมารวบรวมไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาทำความเข้าใจ และใช้ในทางปฏิบัติต่อไปด้วย

ความเข้มแข็งของท้องถิ่น มิใช่อยู่ที่ความเป็นอิสระเท่านั้น หากต้องอยู่ที่การบริหารจัดการท้องถิ่นด้วยตนเองหรือพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด ทำหน้าที่ด้วยความจริงใจและเต็มความสามารถเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญในทุก ๆ ด้านไม่ว่าวัตถุ สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและศีลธรรม ความสะดวกและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การจะกระทำให้สัมฤทธิ์ผลดังกล่าวได้ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ รายได้เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งได้มาจากการสนับสนุนโดยรัฐบาลจัดสรรให้ประเภทหนึ่งและเป็นรายได้ส่วนใหญ่ และรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรและอื่นๆ ในเขตท้องที่ของท้องถิ่นนั้น ๆ สำหรับภาษีอากรท้องถิ่น เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดินกำหนดให้เป็นรายได้ของท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นรายได้จากภาษีท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญมาก ซึ่งท้องถิ่นจะต้องดำเนินให้ได้ภาษีท้องถิ่นมาพัฒนาท้องถิ่นให้มากที่สุด ที่ผู้บริหารและคณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องติดตามเอาใจใส่เป็นพิเศษ

จากบทความนี้มีความเห็นว่า ภาษีบำรุงท้องถิ่นเป็นภาษีที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก แต่เกิดความไม่เข้าใจระหว่างผู้เสียภาษีและผู้จัดเก็บภาษี จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นขึ้น

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา(2545:37-44) กล่าวใน วารสารภาษี บัญชีและกฎหมายธุรกิจ ฉบับที่ 99 เดือนธันวาคม 2545 ในหัวข้อเรื่อง การประเมินภาษีโรงเรือนและที่ดินย้อนหลัง และการเสียเงินเพิ่ม ไว้ดังนี้ การประเมินภาษีโรงเรือนและที่ดินย้อนหลัง เป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐต้องกระทำเพื่อให้ได้ภาษีอากรมาพัฒนาบำรุงรักษาท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นเรื่องของคนท้องถิ่นกระทำเพื่อท้องถิ่น อันเป็นหลักสำคัญและนโยบายของรัฐที่จะให้ท้องถิ่นมีอิสระปกครองตนเอง ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารส่วนท้องถิ่นหลายฉบับ นับตั้งแต่ระดับตำบลจนถึงกรุงเทพมหานคร

การบริหารส่วนท้องถิ่นจะประสบผลสำเร็จตามหลักการประชาธิปไตยและนโยบายแห่งรัฐ จึงอยู่ที่คนในท้องถิ่นนับแต่ผู้ที่อาสาเข้าไปบริหารส่วนท้องถิ่นและบุคคลในท้องถิ่นนั้นมีจิตสำนึกร่วมกันรับผิดชอบ เช่น การจัดเก็บภาษีท้องถิ่นตามกฎหมายต้องดำเนินการอย่างเอาใจจริงเอาใจมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตนหรือของพวกเขาเพียง ส่วนประชาชนในท้องถิ่น เมื่อตนมีหน้าที่เสียภาษีส่วนท้องถิ่น ก็ต้องดำเนินการเสียภาษีตามกำหนดเวลาหรือปฏิบัติตามกฎหมายท้องถิ่นอื่นรวมทั้งให้ความร่วมมือกับท้องถิ่น เช่น ช่วยกันรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น ไม่สร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างล่วงล้ำที่สาธารณะ ดังนี้ ในอนาคตไม่ช้าเราคงเห็นท้องถิ่นบริหารส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพึ่งพาตนเองได้มากยิ่งขึ้น

จากบทความนี้มีความเห็นว่า การประเมินจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นหน้าที่ของการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดเก็บจากคนในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

วิราภรณ์ ห่วงรักษ์ (2546 : 48 - 51) ได้กล่าวไว้ใน วารสารภาษี บัญชีและกฎหมายธุรกิจ ฉบับที่ 101 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ในหัวข้อเรื่อง การเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ไว้ดังนี้ บางครั้งประชาชนเข้าใจผิดคิดว่าการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นอย่างเดียวกับภาษีที่ต้องเสียทุกปีให้กับสรรพากร (ภาษีรายได้) และมองว่าเป็นการจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อน ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในต่างจังหวัดจะถูกประชาชนต่อว่าอย่างมากมาย ภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ท้องถิ่นในที่นี้คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เมื่อมีการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินรายได้ทั้งหมด เป็นขององค์กรส่วนท้องถิ่นที่จัดเก็บภาษีนั่นทั้ง

ร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งต่างจากการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรที่ส่งเป็นรายได้ของรัฐบาลกลาง เพื่อนำมาบริหารประเทศในส่วนรวม

จากบทความนี้มีความหมายว่า ในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น ประชาชนยังมีความเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการจัดเก็บภาษีโดยกรมสรรพากร ซึ่งอาจเกิดจากขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจถึงการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นที่จะต้องทำให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องถิ่นให้มากขึ้น เพื่อให้การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ปัญหาในการจัดเก็บ หมายถึง ปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นด้าน การปฏิบัติงาน ด้านการให้บริการ ด้านเอกสาร ด้านเทคโนโลยี และด้านผู้เสียภาษี เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องถิ่น พ.ศ. 2508 และพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510

ภาษีบำรุงท้องถิ่น หมายถึง เงินที่องค์การบริหารส่วนตำบลเรียกเก็บจากประชาชนที่มีทรัพย์สินอยู่ในท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการบำรุง และพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องถิ่น และภาษีป้าย

เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลผู้มีหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น

ระเบียบวิธีการศึกษา

ศึกษาปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งเป็น ปัญหาจากการจัดเก็บภาษีโรงเรือน

และที่ดิน ปัญหาจากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ และปัญหาจากการจัดเก็บภาษีป้าย ประชากรที่จะศึกษาคือ เจ้าหน้าที ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 184 แห่ง

จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ จากข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2544 กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง ณ วันที่ 17 ธันวาคม 2544 มีจำนวน 184 แห่งผู้วิจัยใช้วิธี Convenience Sampling ในการคัดเลือกตัวอย่าง ดังนั้น จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการส่งแบบสอบถามในแต่ละระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย

ระดับชั้น อบต.	จำนวน อบต. ที่ใช้ในการศึกษา
1	4
2	3
3	7
4	31
5	139
รวม	184

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

การศึกษาใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) สอบถามจากเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน
  - 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลระดับของปัญหาจากการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินของเจ้าหน้าที่
  - 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลระดับของปัญหาจากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของเจ้าหน้าที่

4) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระดับปัญหาจากการจัดเก็บภาษีป้ายของเจ้าหน้าที่
 2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้าทางข้อมูลจากหนังสือ
 วารสาร สิ่งพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานซึ่งใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

2. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการศึกษาเรื่องปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาปัญหาจากการจัดเก็บภาษีดังนี้

1. ปัญหาจากการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน
2. ปัญหาจากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น
3. ปัญหาจากการจัดเก็บภาษีป้าย

3. ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่จะศึกษาคือ เจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นของ
 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 184 แห่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา
 (Descriptive Statistics) คือ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต
 (Means)

สำหรับลักษณะคำถามที่มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย
 น้อยที่สุด ไม่มีปัญหา มีเกณฑ์ให้คะแนนระดับความคิดเห็นดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2530 : 85)

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
น้อย	3	คะแนน
น้อยที่สุด	2	คะแนน
ไม่มีปัญหา	1	คะแนน

การกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยการกำหนดคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	จัดอยู่ในระดับ	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	จัดอยู่ในระดับ	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	จัดอยู่ในระดับ	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	จัดอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	จัดอยู่ในระดับ	ไม่มีปัญหา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University